

شماره

توضیح: به علت تراکم بسیار زیاد مطالب این شماره، ادامه‌ی انقلاب فرانسه در شماره‌ی آینده چاپ خواهد شد.

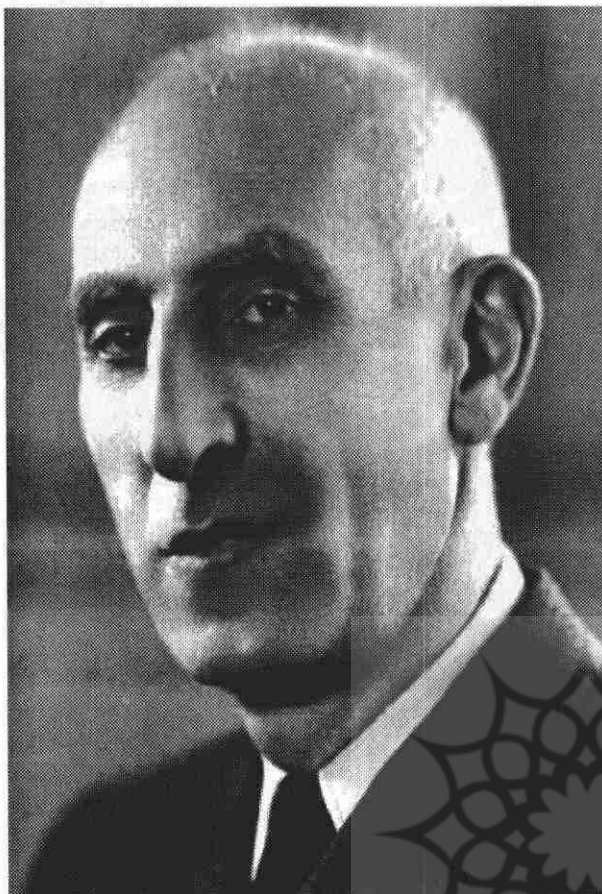
مصدق، اما ۶۰ سال پیش قهرمان ملی ما بود، قهرمان زیست و در قلب میلیون‌ها ایرانی و بسیاری دیگر از آزاده‌گان جهان لومومبا، چه گو آرا، قوام نکرومه و نلسون ماندلای کبیر، قهرمان بودند استوره شدند و به جاودانه‌گی تاریخ پیوستند.

هانتینگ تون به‌عنوان مؤلف و در کنار مؤلفان دیگر ۱۷ کتاب در زمینه‌های سیاسی، سیاست نظامی، دموکراسی، توسعه‌ی سیاسی، حکومت و دولت منتشر کرد؛ هم‌چنین ۹۰ مقاله‌ی دانشگاهی نیز به قلم او منتشر شده است.

با فروپاشی دولت کمونیستی شوروی و آزاد شدن کشورهای مستعمره شده از طرف شوروی از جمله جمهوری آذربایجان، ترکیه موقعیت را برای بسط نفوذ خود در کشورهای ترک و ترک‌زبان آسیای میانی و در جمهوری آذربایجان (اران سابق) مناسب دید

شکست انگلستان در دادگاه لاهه و خلع ید شرکت های نفتی انگلیسی از غارت منابع نفتی ایران که منجر به ملی شدن صنعت نفت ایران شد، ضربه‌ی هول‌ناکی به استعمار انگلستان وارد آورد که مقام و موقعیت سیاسی این کشور به‌عنوان یک ابر قدرت

مصدق جاودانه قهرمان ملی تاریخ معاصر

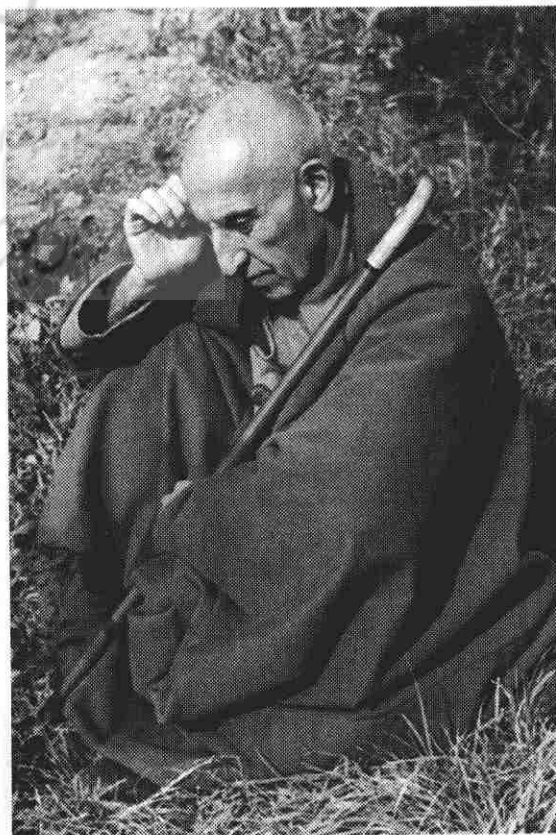
اگرچه هم اینک دوران قهرمانی و قهرمان پروری همانند بستر مه آلود و خاکستری ایده آلیسم سپری شده است، اما قهرمانان ملی پیش از این تاریخ همیشه زنده اند، یاد و خاطر و شیوه های سیاسی آنان زیر ساخت های فکری بسیاری از زنان و مردان آزادی خواه جهان را هنوز شکل می دهد و عمل کردهای سیاسی شان هنوز به عنوان فانوسی درخشان راه گشای شب های تاریک زندگی است.

مصدق، اما ۶۰ سال پیش قهرمان ملی ما بود، قهرمان زیست و در قلب میلیون ها ایرانی و بسیاری دیگر از آزاده گان جهان قهرمان ماند. همان گونه که گاندی بزرگ، لومومبا، چه گو آرا، قوام نکرومه و نلسون ماندلای کبیر، قهرمان بودند استوره شدند و به جاودانه گی تاریخ پیوستند. هر وقت به حال و حوالی روستای احمد آباد، دهکده ای که ۱۱ سال تمام تبعیدگاه دکتر مصدق بود، می رسم و به احترام تعظیم می کنم و با سکوت از آن جا در می گذرم ناخودآگاه احساس می کنم که در حمام فین کاشان دارند رگ های دست مرا با تیغ می برند، در اندیشه ای ژرف از انقلاب جاودانی «نخچه کشان» سرزمینم می افتم که بیش تر از ۱۴۰۰ سال است دوام دارد و ما شرم مان از تاریخ نمی شود.

مصدق در سال ۱۲۶۱ خورشیدی به بار آمد. پدرش هدایت الله آشتیانی از بزرگان دوره ناصر الدین شاهی بود. مادر مصدق، اما، ملک تاج خانم شاهزاده ای بود از خاندان ناصری. فرزند عبدل مجید میرزا فرمان فرما، نوه عباس میرزا، آن شازده شجاع که دست او را در جنگ با دولت استعماری روس در حنا گذاشتند، اسلحه و سپاهی به او نرساندند و آن فاجعه ی ننگین ترکمان چای و گلستان را بر این ملت ستم دیده تجمیل کردند. مصدق برای نخستین مرتبه از سوی تعدادی از افراد سرشناس و ثروت مند اصفهانی برای نخستین دوره ی مجلس مشروطیت کاندید شد، انتخاب گردید، اما به سبب این که سن وی کم تر از ۳۰ سال بود، اعتبار نامه اش رد شد. وی در سال ۱۲۷۸ یعنی درست ۱۰۰ سال پیش تر از امروز و در سن ۲۶ ساله گی برای تحصیل به فرانسه فرستاده شد و پس از پایان تحصیل در علوم سیاسی ره سپار سوییس شد و در آن جا موفق شد دکتری حقوق سیاسی و بین الملل خود را از دانش گاه نوشاتل (۱) بگیرد.

مصدق در دوره پنجم و ششم مجلس شورای ملی از جانب مردم تهران به مجلس راه یافت. وی در پایان دوره ششم مجلس به سبب مخالفت هایش با سیاست مملکت داری رضاشاه به زندان افتاد و پس از آزادی از زندان به روستای خود در احمد آباد تبعید گردید.

پس از روی داد ننگین شهریور ۱۳۲۰ خورشیدی و اشغال ایران توسط دو دولت استعماری روس و انگلیس و برکناری و تبعید رضاشاه پهلوی به جزیره موریس در آفریقای جنوبی از احمد آباد به تهران بازگشت و به عنوان نماینده اول مردم تهران به مجلس شورای ملی دوره چهاردهم راه یافت. در همین زمان در حالی که روس ها در طمع دست یازیدن به نفت شمال (دریای خزر) بودند توانست طرحی را به تصویب مجلس برساند به این مفهوم تا وقتی که نیروهای خارجی در ایران هستند دولت اجازه مذاکره در مورد واگذاری امتیاز نفت شمال را به هیچ کس نداشته باشد. با توجه به مخالفت های آشکار مصدق و یارانش علیه اقدامات خود سرانه ی

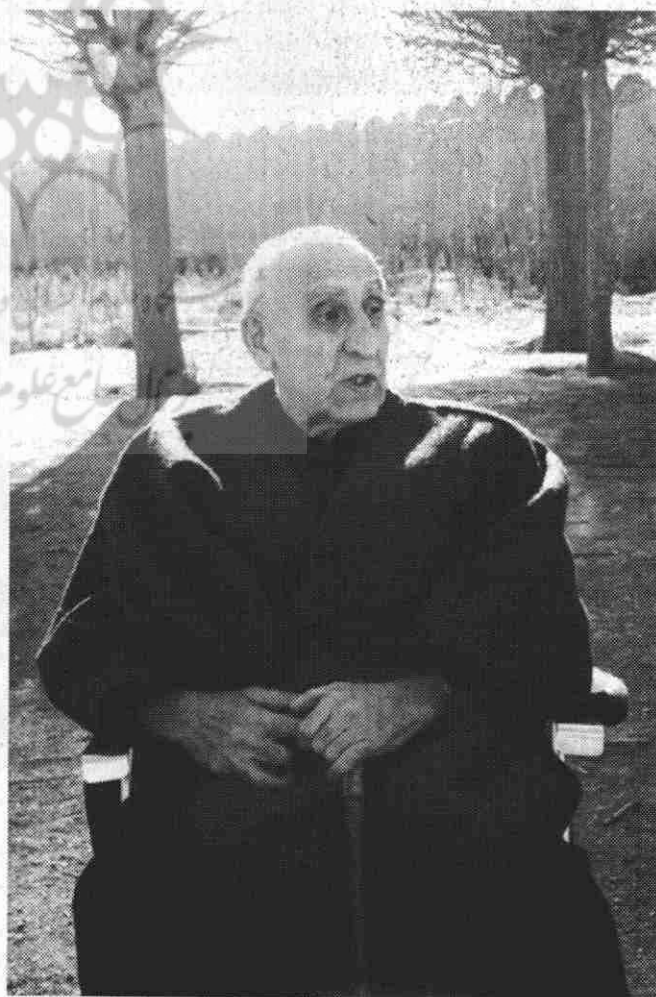

محمدرضا شاه پهلوی و ضدیت سرسختانه با واگذاری امتیازات نفتی و مالی به بی گانه گان، مصدق با دسیسه های تازه ای از سوی قوام السلطنه (نخست وزیر)، شاه و ارتش رو به رو شد و از شرکت در انتخابات دوره پانزدهم مجلس محروم گردید. مصدق چون در این سال ها ممانعت های بسیار خطرناک و خرد کننده ای را بر سر فعالیت های ملی خود از جانب دولت، شاه، ارتش، مخالفان حرفه ای، روس ها و انگلیسی ها می دید در سال ۱۳۲۸ خورشیدی به اتفاق یاران و هم فکران خود: دکتر حسین فاطمی، دکتر سید علی شایگان، دکتر کریم سنجابی، مهندس احمد زیرک زاده و حسین مکی اقدام به تأسیس جبهه ی ملی ایران کرد تا در مقابل دسیسه های مخالفان به صورت تشکیلاتی ایستاده گی کند.

در همین سال ها بود که دکتر مصدق به دسیسه های دولت انگلستان و هم کاری دولت و دربار با شرکت های نفتی در غارت منابع نفتی ایران پی برد و مبارزات ملی گرایانه ی خود را که از بعد از شهریور ۱۳۲۰ آغاز کرده بود شدت بخشید و آشکارا در مقابل دربار،

دولت، ارتش، طرف داران شاه، چاقو کشان تحریک شده پیراهن سیاه و حکومت انگلستان ایستاد و تشکیلاتی را پایه گذاری کرد که به «تهضت ملی شدن نفت ایران» معروف شد. برخلاف زد و بند های شدید دربار با مخالفان مصدق و سیل آرای تقلبی و صندوق های ساخته گی، مصدق موفق شد در دوره دوم انتخابات دوره شانزدهم مجلس شورای ملی وارد مجلس شود. این در حالی بود که در همین ماه ها عبدالحسین هژیر وزیر دربار و حاجی علی رزم آرا نخست وزیر وقت توسط مخالفان حکومت ترور شده بودند و بحرانی سیاسی سرتاسر ایران را فرا گرفته بود. در همین دوره شانزدهم مجلس بود که طرح انقلابی دکتر مصدق یعنی «ملی شدن صنعت نفت ایران» و خلع ید از حکومت استعماری انگلستان از منابع نفتی ایران در تاریخ ۲۹ اسفند سال ۱۳۲۹ خورشیدی به تصویب نماینده گان مجلس رسید و طرح قانونی شد. شکست انگلستان در دادگاه لاهه و خلع ید شرکت های نفتی انگلیسی از غارت منابع نفتی ایران که منجر به ملی شدن صنعت نفت ایران شد، ضربه ی هول ناکی به استعمار انگلستان وارد آورد که مقام و موقعیت سیاسی این کشور به عنوان یک ابر قدرت مطلق به شدت در سرتاسر جهان فروکش کرد. با ترور حاج علی رزم آرا، حسین علاء نخست وزیر شد و با افزایش بحران های سیاسی و اجتماعی از نخست وزیری استعفا کرد و دکتر محمد مصدق با اعتبار و پشتوانه ی طرف دارانش و در میان شور و اشتیاق عمومی به نخست وزیری برگزیده شد و از همان آغاز حکومت اش به محمدرضا شاه پهلوی نصیحت (اخطار) کرد چنان چه آرامش کشور و پادشاهی موروثی ایران را می خواهد، بدون دخالت در امور اجرایی کشور او به عنوان یک پادشاه، پادشاهی کند و امور حکومت و مجلس و دادگستری را به دولت واگذار نماید. در غیر این صورت منتظر اغتشاش عمومی باشد. شاه که جز حکومت خودکامه و دیکتاتوری به چیز دیگری نمی اندیشید، پیشنهاد مصدق را توطئه ای علیه پادشاهی خود تصور کرد و بر ضدیت خود با او و دولت قانونی اش افزود که سرانجام با فتنه انگیزی های داخلی و دسیسه چینی های سه دولت شوروی، انگلستان و آمریکا کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ اتفاق افتاد که در این باره در مردادماه سال ۱۳۸۸ مطالبی در مجله ی فردوسی خواهیم داشت. ■

شماره ۳۴ - فصلنامه علمی - پژوهشی - ۷۹